

- Generační rozdíly
- Pokles odolnosti vlivem hyperprotektivní výchovy
- Závislost na sociálních sítích

Faktory specifické pro koronavirovou krizi

- Všepronikající mediální kampaň koncentrovaná na negativní zprávy
- Nahromaděná rodinná patologie během lock-downů
- Ztráta pravidelného denního režimu spojená s uzavřením škol
- Sociální izolace
- Nucené omezení tělesného pohybu
- Absence zájmových a sportovních kroužků

Oslabení principu odložené spotřeby

Princip odložené spotřeby, na kterém byl založen vzestup euroatlantické civilizace po řadu staletí, přestal někdy koncem 20. století poznamenáhl platit. Teorie odložené spotřeby říká, že chceme-li jednou něčeho významného dosáhnout, musíme se nejprve uskrovnit a odříct se požitků, abychom získali čas a finanční prostředky na studium, zdokonalování se a cvičení vlastních dovedností, ve zkratce: před skutečným životem věnovali své úsilí přípravě na něj. Podle těchto zásad stovky let evropští a severoameričtí vynálezci a objevitelé sháněli peníze na své objevitelské projekty a mise, vědci putovali po světě za těmi nejlepšími učiteli v oboru a i čističi bot ve svém americkém snu věřili, že budou-li dostatečně pilní, stanou se jednou milionáři. Tento typický protestantský étos kvůli z pohodlnějšímu životu v druhé půli 20. století vylétl. Lidé v současné konzumní společnosti preferují před vzdálenými perspektivami a odříkáním jednoznačně to, co nese okamžitý a hmatatelný užitek. Proslulý sociolog Zygmund Bauman tento stav charakterizoval následovně: „Svět plný lécek a pastí má raději a odměňuje zkratky, krátkodobé projekty a cíle, které jde zasáhnout okamžitě. Také podporuje přístup ‚užij si teď, zaplať později‘, zatímco odrazuje od úvah a starostí v duchu ‚co to všechno obnáší‘.“¹¹

¹¹ Bauman Z., *Umění života*. Praha: Academia 2010, str. 149.

Bauman budoucí trendy téměř prorocky předvídá ve své knize *Umění života*, která původně vyšla v roce 2008, ještě před vlnou hlavního zájmu o vlogery a youtubery: „Před příchodem modernity se legenda o ‚setkání s Osudem‘ týkala prakticky výhradně umělců; a není divu, že ti, kteří se věnovali ‚krásnému umění‘, jak se mu později začalo říkat, např. malíři, sochaři, architekti a skladatelé, byli takřka jediní lidé, kterým se podařilo pozvednout se nad své nízké postavení a večeřet s princem a kardinálem, ne-li přímo s králem a papežem.“ A pokračuje: „Dnes tak oblíbené příběhy o slavných vizuálních umělcích a performerech zlehčují problematiku typu činnosti, kterým se člověk věnuje, a způsobu, jakým to dělá; konečkonců v tekutém moderním světě si žádná činnost, která za něco stojí, svou hodnotu neuchová dlouho. Spíše jde o obecný princip, na který se typicky tekuté moderní příběhy soustředí: že v kombinaci s benevolentním osudem jakákoli náhodně dodaná ingredience může způsobit, že se z kalného roztoku zvaného ‚život‘ vykrystalizují třpytivé krystaly úspěchu.“¹²

Tento trend ilustruje jedna symbolická zpráva. K padesátému výročí přistání lidí na měsíci uspořádala společnost Lego průzkum mezi 3000 dětmi z USA, Velké Británie a Číny ve věku 8–12 let, čímž chtějí v životě být. Lidé z Lega si mysleli, že tímto průzkumem udělají radost kosmické agentuře NASA – domnívali se totiž, že stejně jako v minulých generacích budou děti chtít být astronauty, piloty a mořeplavci. Výsledek byl však nejen překvapením, ale i zklamáním. Astronautem chtěla být nadpoloviční většina dětí jen v Číně. Pouze 11% anglosaských dětí mělo takový velký sen. Americké a anglické děti chtěly být nejčastěji vlogery/youtubery, na druhém místě skončilo povolání učitele.

Podobně dopadl i jiný výzkum u 2000 britských dětí ve věku 11–16 let. Starší věk dětí, než byl v předchozím uvedeném průzkumu, se pravděpodobně projevil tím, že na prvním místě povolání snů byl lékař. Na druhém místě ovšem skončil influencer a na třetím pak youtuber.

S oslabením principu odložené spotřeby během pandemie souvisela též malá schopnost snášet nepohodu, jak jsme jako populace ztratili trénink v trpělivosti a odříkání.

¹² Viz pozn. 9.